

Tandlösa fick ej ersättning

Regeringen har beslutat att avslå Reumatikerförbundets begäran om ersättning för de hundratals reumatiker som fått sina tänder utdragna på felaktiga grunder. Ingreppen var vanliga fram till 1960-talet i Sverige och utfördes helt utan medicinsk nytta. Reumatikerförbundet anser att regeringen inte tagit sitt ansvar för en av de stora vårdskandalerna i Sverige.

– Fram tills 1960-talet fick ett stort antal personer i Sverige alla sina tänder utdragna helt i onödan. Det fanns en vanlig men felaktig uppfattning bland många läkare att det fanns ett samband mellan tänderna och reumatisk värk, säger Lena Öhrsvik ordförande i Reumatikerförbundet.

– Reumatikerförbundet har begärt att staten ska ge en särskild ersättning till de drabbade för nya implantat. Tyvärr så kan vi nu konstatera att regeringen inte vill ta ansvar och ge upprättelse till alla de som blev tandlösa helt i onödan.

– Regeringens beslut är kränkande för de drabbade. Staten sanktionerade en medicinsk åtgärd som var felaktig och nu vill man inte ta något ansvar. Det handlar om en liten ersättning för att återfå en bättre tandstatus men också om ett stort symbolvärde om rättvisa för de som blivit felbehandlade.

– En stort antal som fick tänderna utdragna var väldigt unga och i vissa fall skedde det även utan information till föräldrar. Idag kan man kanske bättre förstå hur det känns för en ung tonåring att bli av med alla sina tänder.

– Det är svårt att idag bestämma omfattningen av ingreppen. Men under de senaste två åren har över hundra personer hört av sig till oss och berättat vad de blivit utsatta för. Ingreppen har satt djupa spår och påverkat flera av personernas liv, avslutar Lena Öhrsvik.

Reumatikerförbundet driver fyra förpackningsprojekt

Lättöppnade förpackningar är ett av flera projekt som Reumatikerförbundet driver tillsammans med samarbetspartners för att reumatiker och alla andra konsumenterna ska få bättre förpackningar. De andra är:

- metodutveckling för att ta fram standards för bra förpackningar. Det sker tillsammans med myndigheter, branschorganisationer, pilotföretag och med Sveriges Provnings och Forskningsinstitut som huvudansvarig för metodutvecklingen. Arbetet sker med ekonomiskt stöd av Konsumentverket och pilotföretag.
- hjälpmedel för att öppna förpackningar, vi kartlägger vad som är problem, vilka hjälpmedel som finns, vilka som är bra och vad som bör utvecklas. Sker med stöd från Hjälpmedelsinstitutet.
- nordisk samarbete för att etablera konsumentaktivitet och företagspåverkan i alla nordiska länderna. Många företag verkar med Norden, Europa eller världen som marknad. Sker med stöd från nordiska Ministerrådet.

Läkemedelskostnaderna oförändrade 2004

Landstingens kostnader för läkemedelsförmånen uppgick under 2004 till 19 miljarder kronor, en ökning med bara 30 miljoner kronor eller 0,2 procent jämfört med föregående år. Det innebär ett tydligt trendbrott.

Landstingens kostnader för läkemedelsförmånen, den del av läkemedelskostnaden som täcks av högkostnadsskyddet, har ökat med minst 10 procent per år under hela 1990-talet. De senaste åren har den trenden brutits: 2002 var ökningen 8,0 procent, 2003 var den 2,3 procent och 2004 var den alltså bara 0,2 procent.

Orsaken till de två senaste årens kraftigt dämpade kostnadsökningar är generikareformen, som innebär att apoteken byter ut förskrivna läkemedel till billigaste likvärdiga alternativ, i kombination med att patentskyddet för några av de mest kostsamma läkemedlen gått ut. Detta har lett till besparingar på cirka tre miljarder kronor för skattebetalarna sedan reformens genomförande i oktober 2002.

– Det sammanhållna apoteksmonopolet visar här sin styrka. Liknande reformer i andra länder har inte alls gett samma effekt, säger Stefan Carlsson, vd Apoteket AB.

Drygt 60 procent av försäljningen av läkemedlen inom förmånen ingår nu i det utbytbara sortimentet. Några nya dyra läkemedel för behandling av stora patientgrupper har inte introducerats under 2004, snarare har sortimentet gått mot billigare och utbytbara läkemedel.

Det är stora skillnader i kostnadsutvecklingen mellan länen. De landsting som minskat läkemedelskostnaden mest under 2004 är Kalmar (–6,9 procent), Västernorrland (–5,9 procent) och Östergötland (–4,9 procent). De landsting som ökat läkemedelskostnaden mest under 2004 är Halland, Skåne och Västerbotten (samtliga +4,0 procent). Landstingens läkemedelskostnad per invånare var lägst i Örebro län med 1 876 kr och högst i Skåne med 2 321 kr. Riksgenomsnittet låg på 2 119 kr.

Lättöppnade förpackningar - för alla

Lättöppnat borde vara en självklarhet. Även de som har nedsatt handfunktion skall kunna öppna förpackningar. Nu ökar Reumatikerförbundet trycket med ett landsomfattande konsumentprojekt.

Projektet heter Lättöppnade förpackningar och målet är att få marknaden att erbjuda bättre och mer lättöppnade förpackningar. Idag finns ingen stark opinion för detta men nu när de samarbetande organisationerna och deras medlemmar tillsammans skapar opinion bör vi snart se en förändring.

Just nu mobiliseras lokala arbetsgrupper över hela landet.

– Cirka 150 kontaktpersoner är redan anmälda och vi kommer att bli ännu fler som jobbar för att få mer lättöppnade förpackningar, säger Lina Tiger som är informationsansvarig för projektet. Totalt kan 2 500 föreningar vara

aktiva i projektet.

– Det måste göra en skillnad – men också Reumatikerförbundets medlemmars insatser är viktiga.

Nationell massaktion

Projektet kommer bland annat att synas i samband med Tillgänglighetsveckan som hålls sista veckan i maj. Då genomförs en nationell massaktion med uppmaning till konsumenterna att kontakta producenternas kundtjänster och framföra sina synpunkter. Längre fram kommer projektet också att göra en TEMO undersökning och fråga svenska folket vad de tycker om de förpackningar som finns i handeln idag. Lokalt kommer arbetsgrupper att göra butiksundersökningar, hålla torgaktiviteter och på andra sätt uppmana till konsumentkontakt. Projektet genomförs med stöd från Allmänna Arvsfonden.

Fakta om projektet

- Vad:** Projektet Lättöppnade förpackningar.
Varför: För att få bättre förpackningar som är lättöppnade även för personer med nedsatt handfunktion.
Vem: Reumatikerförbundet tillsammans med Handikappförbundets Samarbetsorgan HSO, Pensionärernas Riksorganisation PRO, Sveriges Pensionärsförbund SPF och Sveriges Konsumentråd.
Hur: Genom landsomfattande aktioner av oss konsumenter. Centrala och lokala aktiviteter sätter press på producenterna.
När: Under 2005 och 2006.

Vill du vara med? Detta kan du göra:

- Ställ krav på producenten – ring eller skriv till deras konsumentkontakt.
- Fråga efter lättöppnat i din butik.
- Välj de lättöppnade alternativen. Undvik att köpa det som är svårt att öppna.
- Fråga i butiken efter hjälpmedel.
- Delta när reumatikerföreningen ordnar aktiviteter för bättre förpackningar

Vill du veta mer om förpackningsprojekten? Besök Reumatikerförbundets hemsida, www.reumatikerforbundet.org och klicka på rubriken "våra projekt".

Märks i media

Redan från start har projektet Lättöppnade förpackningar fått god uppmärksamhet i media.

I februari sände P1 konsument ett reportage från en butiksundersökning i Västerås. I mars träffade en arbetsgrupp i Göteborg Råd och Rön och genomförde en butiksundersökning som kommer att utmynna i en artikel i deras tidning. P4 Örebro direktsände när en arbetsgrupp i Örebro gjorde en undersökning i butik. Engagemanget är stort och många lyssnare ringde in till båda programmen och lämnade synpunkter och önskemål.

Flera lokaltidningar har också uppmärksammat projektet och målet att få lättöppnade förpackningar.